



# Innst. S. nr. 17

(2006-2007)

## Innstilling til Stortinget frå familie- og kulturkomiteen

Dokument nr. 8:91 (2005-2006)

### **Innstilling frå familie- og kulturkomiteen om framlegg frå stortingsrepresentantane May-Helen Mølvær Grimstad, Ingebrigt S. Sørfonn og Knut Arild Hareide om å starte arbeidet med eit forbod mot speleautomatar**

Til Stortinget

#### **SAMANDRAG**

Forslagsstillerne viser til at i de senere år har antallet spilleavhengige økt sterkt, og de sosialpolitiske konsekvensene gjør pengespill til et alvorlig samfunnsproblem. Omsetningen i automatmarkedet i Norge har vokst fra 8,5 mrd. kroner i 2001 til 27 mrd. kroner i 2005. En undersøkelse fra Markeds- og mediainstituttet AS (MMI) i 2005 viser at 71 000 mennesker er vurdert som spilleavhengige, og ytterligere 133 000 personer befinner seg i faresonen. Ved siden av nettspill regnes gevinstautomatene som mest avhengighetsskapende.

Det vises videre til at den sterke økningen i spilleomsetningen og de urovekkende signalene om spilleavhengighet og barn og unges spillevaner, gjorde at Stortinget i 2003 vedtok å la Norsk Tipping AS få overta gevinstautomatene. Borgarting lagmannsrett kom i august 2005 til at Stortingets vedtak ikke var i strid med EØS-avtalen. Kultur- og kirkedepartementet besluttet i september 2005 at eksisterende utbetalingsautomater skulle avvikles innen utgangen av 2005, og at enerettsmodellen til Norsk Tipping AS skulle iverksettes i løpet av 2006.

I midten av mars 2006 besluttet EFTAs overvåkingsorgan ESA å reise sak for EFTA-domstolen. Siktemålet med saksanlegget er å stanse Stortingets beslutning om at dagens gevinstautomater avvikles, og at slike pengespilltilbud bare skal drives av Norsk Tipping AS. ESA mener Stortingets vedtak er i strid med Norges forplik-

telser etter EØS-avtalen. Det er for tidlig å si noe om tidspunktet for EFTA-domstolens behandling av saken, men en dom vil kunne foreligge i løpet av første halvdel av 2007.

Forslagsstillerne mener at hensynet til de spilleavhengige tilsier at vi ikke kan leve med dagens situasjon. De sosialpolitiske hensynene blir best ivaretatt gjennom et nasjonalt forbud. Derfor mener forslagsstillerne at Regjeringen bør starte arbeidet med et forbud mot spilleautomater nå, med sikte på å kunne iverksette forbudet fra 1. januar 2007. Regjeringen må også utrede på hvilken måte de frivillige organisasjonene kan få statlig støtte til å kunne videreføre arbeidet sitt, og det må igangsettes et arbeid for å motvirke utviklingen av et svart spillemarked.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

I

Stortinget ber Regjeringen starte arbeidet med et forbud mot spilleautomater som kan iverksettes fra 1. januar 2007.

II

Stortinget ber Regjeringen utrede på hvilken måte de frivillige organisasjonene kan få statlig støtte til å kunne videreføre arbeidet sitt.

III

Stortinget ber Regjeringen igangsette et arbeid for å motvirke utviklingen av et svart spillemarked.

IV

Stortinget ber Regjeringen utrede tiltak for å motvirke nettgambling."

#### **MERKNADER FRÅ KOMITEEN**

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Knut Gravråk, Britt Hildeng, Synnøve Brenden Klemetrud og Tove Karo-

line Knutsen, frå Framstegspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth, frå Høgre, Olemic Thommessen, frå Sosialistisk Venstreparti, May Hansen, frå Kristeleg Folkeparti, leiaren May-Helen Mølvær Grimstad, frå Senterpartiet, Erling Sande, og frå Venstre, Trine Skei Grande, har registrert endringane i speleautomatmarknaden dei seinaste åra, som har gjeve seg utslag i meir aggressive automatar og auke i omsetnad som fylgje av dette.

Komiteen er uroa over auken i talet på speleavhengige og dei konsekvensar dette har for den ein-skilde, deira pårørande og samfunnet generelt.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet, viser til at behovet for betre kontroll og tiltak for å avgrense talet på speleavhengige var bakgrunnen for Stortingets vedtak i 2003, jf. Innst. O. nr. 124 (2002-2003) jf. Ot.prp. nr. 44 (2002-2003).

Komiteen viser til at iverksetjing av Stortingets vedtak om å gi Norsk Tipping einereitt til å drive speleautomatar, førebels er utsett i påvente av avgjerd i EFTA-domstolen etter EØS-rettsleg motsegn. Det er venta avgjerd i saka i fyrste del av 2007.

Komiteen vil peike på at Regjeringa har initiert og sett i verk tiltak for å avgrense dei negative konsekvensane av auka omsetnad i automatmarknaden. Med verknad frå 1. juli inneverande år er det innført forbod mot bruk av pengesettlar i gevinstautomatar. Erfaringane til no tyder på at tiltaket har hatt ynskt effekt.

Komiteen har merka seg at Regjeringa har sendt på høyring framlegg om nattstenging av gevinstautomatar mellom kl. 24.00 og 07.00. Mange speleavhengige oppsøker i dag automatar på nattetid for å sleppe unna den sosiale kontrollen på dagtid. Ein slik restriksjon kan vere eit målretta tiltak for å redusere problemspelinga, og komiteen har merka seg at Regjeringa no vurderer tiltak òg når det gjeld bingoautomatane.

Komiteen har merka seg innspel frå dei speleavhengige sine organisasjonar med framlegg om å innføre restriksjonar på lyd- og lyseffektar på gevinstautomatar. Komiteen viser til at Regjeringa har sagt den i tida som kjem vil sjå nærare på og vurdere slike avdempande tiltak.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet, er vidare tilfreds med at Regjeringa ynskjer dialog med dei speleavhengige og deira pårørande når det gjeld utforming og utplassering av eventuelle automatar i regi av Norsk Tipping.

Eit anna fleirtal, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet og Høgre, har merka seg at mange kommunar har teke lokale grep for å få fjerna gevinstautomatane og hjelpe dei speleavhengige og deira pårørande. Dette er positivt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre mener man bør åpne for at kommunene selv kan utarbeide lokale regler for utplassering av spilleautomater.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristeleg Folkeparti, har merka seg at Regjeringa har gjort det klart at ingen konsesjonar vil bli forlenga utover 1. juli 2007 og ingen nye konsesjonar gjevne. Fleirtalet er samd i dette. Dagens speleautomatar vil derfor verte borte i løpet av det komande året.

Eit anna fleirtal, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet, peikar vidare på at det skjer ein auke i bruken av nettspel og mobilspel. Fleirtalet ser det som naudsynt at det òg på desse områda vert vurdert regulerande tiltak. Fleirtalet registrerer at fleire land no arbeider fram lovverk for å avgrense bruken av nettspel, mellom anna gjennom lovgjeving knytt til avgrensing i bruk av bankkort til betaling av spelaktivitetane. Fleirtalet har merka seg at Regjeringa vurderer regulerande tiltak til også denne delen av spelmarknaden.

Eit tredje fleirtal, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti, er nøgd med at Regjeringa fylgjer situasjonen i spelmarknaden fortløpande i påvente av ei permanent og tilfredsstillande løysing på spelproblematikken.

Komiteen vil også tillegge de innspillene som har kommet fra de frivillige organisasjonene (formålene), betydelig vekt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg den bekymring og usikkerhet som råder, og vil påpeke at inntekter fra spill i mange år har vært en betydelig inntektskilde for de frivillige organisasjonene i vårt land.

Komiteen understreker nødvendigheten av at Regjeringen parallelt med innføringen av restriksjoner på området også utarbeider en strategi for hvordan formålenes økonomi skal ivaretas i fremtiden.

Medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti vil streke under verdien av eit aktivt og godt frivillig arbeid. Denne medlemen fremjar derfor forslag om å utrede på kva for ein måte dei frivillige organisasjonane kan få statleg støtte til å kunne vidareføre arbeidet sitt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine merknader og forslag i forbindelse med Innst. O. nr. 124 (2002-2003), og andre saker som vedrører dette felt.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet har tatt til orde for restriksjoner på spilleautomatmar-

kedet - men har stilt seg skeptisk til hvorvidt et monopol eller forbud vil løse problemene med spilleavhengighet. Disse medlemmer mener at mennesker med spilleavhengighet vil oppsøke andre arenaer for å få utløp for sin avhengighet.

Disse medlemmer håper derfor at Regjeringen vil ta et initiativ til en mer omfattende forskningsstudie på feltet, slik at man kan få slått fast hvorvidt spilleavhengighet er et symptom på andre psykiske problemer.

Disse medlemmer har også merket seg at det må tas til orde for regulering av spill på nett og mobil.

Disse medlemmer vil stille spørsmål om det er praktisk mulig å regulere Internett. Mye tyder på at lovregler neppe vil kunne holde tritt med teknologisk utvikling.

Disse medlemmer vil mene at debatten om spilleautomater på mange måter er blitt fastlåst.

Disse medlemmer mener saken bør finne sin løsning i at man nå tar et initiativ til dialog med bransje og frivillighetssektoren. Et slikt nasjonalt kompromiss bør inneholde en enighet om at automatene skal bli mindre "aggressive", at kontrollen skal skjerpes og at monopolet ikke skal presses igjennom.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen arbeide for et nasjonalt kompromiss om spilleautomater som kan gi oss bedre kontroll, mindre "aggressive" automater og at monopolet ikke innføres."

Disse medlemmer mener også at det bør åpnes for mer lokal styring av forhold rundt automatspill, casino, kortspill om penger etc.

Disse medlemmer foreslår:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem sak som kan gi kommunene rett til å bestemme regler for spill om penger."

Medlem i komiteen frå Kristeleg Folkeparti meiner dei sosialpolitiske omsyna taler for eit nasjonalt forbod så raskt som mogleg, då eit totalforbod vil setje ein effektiv stoppar for spel på gevinstautomatar.

Denne medlemen viser til kontroll- og konstitusjonskomiteen sitt brev av 13. juni 2006, med oppmøding om informasjon om unntaket for bingoautomatar ved innføringa av setelforbod for gevinstautomatar. Denne medlemen har merka seg at Lotteri- og stiftelsestilsynet i februar 2006 bad om eit forbod mot bingoautomatar, og omtala dei som spesielt aggressive fordi gevinstane er høgere enn på andre speleautomatar. Denne medlemen vil streke under at forslaget om eit forbod mot gevinstautomatar også skal gjelde bingoautomatar.

Denne medlemen viser til at avgjerda til EFTA-domstolen om eit statleg automatmonopol er venta våren 2007. Det er fire år etter at Stortinget vedtok at Norsk Tipping skulle ha einerett til drift av gevinstautomatar. Denne medlemen ønskjer primært eit

nasjonalt forbod mot speleautomatar. Sekundært er denne medlemen oppteken av at Regjeringa må foreta ei ny vurdering av kor Norsk Tipping sine automatar eventuelt skal kunne oppstillast og kor mange automatar ein skal tillate. Vidare ser denne medlemen det som naudsynt at Regjeringa går i dialog med dei speleavhengige og deira pårørande for å få innspel til nye reguleringar som kan gjere desse automatane mindre skadelege. Denne medlemen er også oppteken av at staten støttar opp om arbeidet til organisasjonane til dei speleavhengige og deira pårørande.

Denne medlemen viser elles til bakgrunnen for forslaget slik det ligg føre i Dokument nr. 8:91 (2005-2006).

På denne bakgrunn vert følgjande forslag fremma:

#### I

Stortinget bed Regjeringa starte arbeidet med eit forbod mot speleautomatar som kan setjast i verk frå 1. januar 2007.

#### II

Stortinget bed Regjeringa greie ut på kva måte dei frivillige organisasjonane kan få statleg støtte til å kunne vidareføre arbeidet sitt.

#### III

Stortinget bed Regjeringa setje i gang eit arbeid for å motverke utviklinga av ein svart spelemarknad.

#### IV

Stortinget bed Regjeringa greie ut tiltak for å motverke nettgambling."

### **FORSLAG FRÅ MINDRETAL**

#### **Forslag frå Fremskrittspartiet:**

##### *Forslag 1*

Stortinget ber Regjeringen arbeide for et nasjonalt kompromiss om spilleautomater som kan gi oss bedre kontroll, mindre "aggressive" automater og at monopolet ikke innføres.

##### *Forslag 2*

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak som kan gi kommunene rett til å bestemme regler for spill om penger.

#### **Forslag frå Kristeleg Folkeparti:**

##### *Forslag 3*

#### I

Stortinget bed Regjeringa starte arbeidet med eit forbod mot speleautomatar som kan setjast i verk frå 1. januar 2007.

#### II

Stortinget bed Regjeringa greie ut på kva måte dei frivillige organisasjonane kan få statleg støtte til å kunne vidareføre arbeidet sitt.

## III

Stortinget bed Regjeringa setje i gang eit arbeid for å motverke utviklinga av ein svart spelemarknad.

## IV

Stortinget bed Regjeringa greie ut tiltak for å motverke nettgambling.

**TILRÅDING FRÅ KOMITEEN**

Komiteen viser til merknadene og til dokumentet og rår Stortinget til å gjere slikt

v e d t a k :

Dokument nr. 8:91 (2005-2006) - framlegg frå stortingsrepresentantane May-Helen Molvær Grimstad, Ingebrigt S. Sørfonn og Knut Arild Hareide om å starte arbeidet med eit forbod mot speleautomatar - vert å leggje ved protokollen.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 19. oktober 2006

**May-Helen Molvær Grimstad**  
leiar

**Erling Sande**  
ordfører

**Vedlegg****Brev fra Kultur- og kirkedepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen, datert 7. juli 2006****Dokument nr. 8:91 (2005 - 2006) - forslag om et forbud mot spilleautomater.**

Vi viser til brev av 30. mai 2006.

I juni 2003 vedtok Stortinget at Norsk Tipping skal ha enerett til drift av gevinstautomater. Iverksettelsen er som kjent foreløpig utsatt på grunn av EØS-rettslige innsigelser mot vedtaket fra dem som driver dagens automater. Saken ventes behandlet av EFTA-domstolen i første del av 2007.

Regjeringen er opptatt av de negative sosiale konsekvensene som følger av dagens gevinstautomater. Den 12. mai 2006 ble det vedtatt et forbud mot bruk av sedler på gevinstautomater i Norge. Forbudet ble iverksatt 1. juli 2006. Samtidig vurderes fortløpende ytterligere tiltak som kan avhjelpe situasjonen, som f.eks. forbud

mot bruk av lyd og at det ikke skal være mulig å spille på automater på nattestid. Departementet mener at slike tiltak vil kunne bremse spill på de eksisterende automater slik de står utplassert i dag. Det vurderes også innført en særskilt avgift på automater som skal gå til tiltak for å bekjempe spilleavhengighet.

Skulle Norge mot formodning ikke vinne fram i EFTA-domstolen, må man vurdere mer grunnleggende tiltak som kan gi en permanent og tilfredsstillende løsning på dagens problemer. Uansett vil det i en slik situasjon ikke være aktuelt å videreføre dagens regime.

Departementet vil komme tilbake til Stortinget med en orientering om status i automatsaken i regjeringens budsjettforslag for 2007.





